

Jaarverslag Open Hof 2^e halfjaar 2023

(vervolg op het verslag van het eerste halfjaar 2023)

Zoals in de inleiding van het Jaarverslag 2023 (tot 1 juli) naar voren is gebracht, konden wij als bestuur van de Vereniging Open Hof een aantal gegevens toen niet aanleveren. Met name voor de subsidie van de Gemeente Groningen waren die gegevens wel van belang. In december 2023 hebben wij alsnog een aantal gegevens aan de Gemeente Groningen aangeleverd, namelijk de volgende:

Voor het aantal unieke bezoekers kan de Daklozenmonitor van de Afdeling Onderzoek & Statistiek van de Gemeente Groningen worden gebruikt. Het aantal bezoekers in de eerste helft van 2023 wijkt niet significant af van wat er in 2022 aan bezoekers was. Toen was dat 320 unieke bezoekers.

Voor wat betreft het aantal vrijwilligers gaat het om plm. 85 mensen, die variërend van wekelijks tot 1 keer per maand actief waren tijdens de openingsuren van de Open Hof.

Als het gaat om het aantal openingsuren tot 1 juli 2023: in totaal ruim 400 uur, verdeeld over de volgende openingstijden: van maandag tot en met donderdag van 10 tot 12 uur, op vrijdag 10.00 tot 13.00 uur, en op de maandag-, woensdag en vrijdagavond van 19.30 tot 21.00 uur.

Inmiddels heeft de Gemeente Groningen op basis van het Jaarverslag 2023 1^e helft en de bij behorende financiële stukken de subsidie aan de Open Hof over 2023 definitief vastgesteld, en zijn er dus geen verplichtingen meer van de kant van de Open Hof met betrekking tot de Gemeente Groningen.

Het straatpastoraat wordt helemaal gefinancierd uit de bijdragen van de lidkerken van de Vereniging Open Hof en verder uit giften van kerken en individuele personen, meestal via de Stichting Vrienden van de Open Hof.

Zoals al gemeld is de maatschappelijke opvang van dak- en thuislozen en het inkomensbeheer voor dak- en thuislozen overgenomen door het Leger des Heils, evenals de voorziening voor de postadressen voor die mensen die geen eigen adres hebben.

Het straatpastoraat vanaf de zomer van 2023

Het tweede halfjaar van 2023 stond voor de Open Hof/straatpastoraat vooral in het teken van opbouw en gewenning aan de nieuwe situatie. De Open Hof maakt gebruik van hetzelfde gebouw aan de Spilsluizen in Groningen, maar nu als gast inwonend bij het Legers des Heils. Er is één werkruimte voor de straatpastor, Annemarie van der Vegt. Verder is de kapel die wekelijks gebruikt wordt voor de vieringen op zondagavond helemaal in tact gebleven. Voor ons, en vooral voor de regelmatige bezoekers van de dagopvang, is dat laatste erg belangrijk omdat een karakteristiek element in de kapel de gedachteniswand is, met de namen van overleden mensen die op straat geleefd hebben en bezoeker waren van de Open Hof. Voor veel huidige bezoekers is die wand heel belangrijk omdat er namen staan geschreven van mensen die men goed gekend heeft. Op doordeweekse dagen wordt de kapel in overleg met het Straatpastoraat door het Leger des Heils en ketenpartners gebruikt als gespreksruimte.

In de kapel wordt elke zondag een viering gehouden met dak- en thuisloze mensen, verzorgd door de pastor of een van de vrijwillige voorgangers en ondersteund door steeds drie vrijwilligers, waaronder ook iemand die de liederen begeleidt op de piano. Het zijn woord- en tafelvieringen, waarbij de avondmaalsgemeenschap wordt gehouden door belegde broodjes en koffie en thee rond te delen. Tijdens deze vieringen wordt na de Bijbellezing een gespreksmoment ingeruimd waarin bijzondere gesprekken ontstaan. Ook het branden van een kaars – als onderdeel van de gebeden – is voor de meeste bezoekers van de viering een heel belangrijk moment.

De straatpastor speelt een cruciale rol in de organisatie en inhoudelijke vormgeving van de vieringen. Annemarie van der Vegt gaat zelf minstens één keer in de maand voor, en houdt regelmatig contact met de vrijwilligers, met name ook waar het gaat om de inhoud van de dienst en de houding en omgangsvormen die belangrijk zijn om zo de bezoekers in een welkome sfeer te kunnen ontvangen. Het aantal bezoekers van de vieringen varieert van vier tot tien bezoekers per keer, naast de vrijwilligers en de voorganger.

Voor persoonlijk contact en begeleiding van mensen is de straatpastor aanwezig op de vindplaatsen in de stad waar dak- en thuisloze mensen zich ophouden. Dat is uiteraard in de opvanglocaties, maar verder ook op allerlei andere plaatsen in de stad. Presentie is bij deze contacten een belangrijk uitgangspunt. Het gaat erom een houding te hebben waarin de mensen van de straat zich welkom voelen om hun eigen verhaal te vertellen en daarbij als pastor/geestelijk verzorger aan te sluiten.

Ook voor mensen van de straat die overleden zijn, is het straatpastoraat van betekenis, zowel in de stervensbegeleiding als in het leiden van een uitvaart. Ketenpartners weten het straatpastoraat goed te vinden. Meer en meer raakt ook de Uitvaartgroep Groningen hierbij betrokken, een groep vrijwilligers die is opgeleid om zelfstandig een uitvaart te leiden. De pastor heeft in 2023 4 uitvaarten verzorgd. Verschillende leden van de uitvaartgroep hebben in totaal 3 uitvaarten verzorgd.

Jaarlijks is er de kloosterreis van een aantal dagen met een kleine groep dak- en thuisloze mensen. Afgelopen najaar werd deze reis geheel gedragen door een aantal vrijwilligers wegens ziekte van de straatpastor. Het is verheugend en ook inspirerend om te zien hoezeer de vrijwilligers het aandurven om ook dan zelfstandig verantwoordelijkheid te kunnen en te willen dragen voor de kloosterreis. Dat houdt uiteraard ook verband met de zorgvuldige training en toerusting die vrijwilligers volgen als zij vrijwilliger worden. Het is opmerkelijk met hoeveel rust en ontspanning de vrijwilligers veelal hun werk doen.

Het vrijwilligersteam bestond in 2023 uit 34 betrokken vrijwilligers. Er zijn 4 voorgangers, 5 pianisten en 14 ondersteunende vrijwilligers betrokken bij de vieringen. Op de achtergrond zijn er nog meer vrijwilligers betrokken die zich voor andere activiteiten inzetten: praktisch kluswerk in de kapel – 2 vrijwilligers, het bijschrijven van het gedachtenisboek – 1 vrijwilliger, en is er een aantal vrijwilligers dat zich meer als reserve incidenteel inzet – 8 vrijwilligers. Vanuit de Uitvaartgroep Groningen zijn er inmiddels 5 vrijwilligers die zelfstandig uitvaarten voor hun rekening nemen. Wanneer we bestuur (3 personen), de leden van de ALV (8 personen) en de leden van de Uitvaartgroep meerekenen komt het totaal aantal betrokken vrijwilligers op 50. Echter een aantal heeft een dubbele functie waardoor het aantal unieke personen op 47 staat.

Onze straatpastor Annemarie van der Vegt heeft regelmatig contact met collega's van de opvanglocatie Spilsluizen/Leger des Heils, maar ook met andere hulpverleners in de stad die betrokken zijn bij begeleiding en ondersteuning van dak- en thuisloze mensen. De straatpastor geeft aan het werk een eigen accent, dat veelal verdiepend werkt of een ander, verrassend perspectief biedt. Het is goed en belangrijk om te zien dat dat eigen, pastorale kenmerk ook wordt opgemerkt door de ketenpartners. Zij weten het straatpastoraat goed te vinden wanneer er sprake is van zingevingsvragen, religieuze nood of wanneer er behoefte is aan begeleiding bij een stervensproces, Ook via dit collegiale kanaal blijkt straatpastoraat betekenisvol te zijn.

In het najaar van 2023 is de benoeming voorbereid van een tweede straatpastor in Groningen. De sollicitaties vonden plaats in januari 2024. Wij zijn heel blij dat wij Job-Jan ten Horn hebben kunnen benoemen als straatpastor. Zijn benoeming gaat in per 1 mei 2024. Het straatpastoraat als vrijwilligersorganisatie heeft daarmee 0,75fte (op een 40-urige werkweek) aan pastorale begeleidingstijd, vrijwilligerscoördinatie en profilering naar buiten toe vrijgemaakt ten behoeve van de mensen van de straat.

Bestuurlijke inbedding van het straatpastoraat

Het bestuur van de Vereniging Open Hof heeft zich in samenspraak met de Algemene Ledenvergadering van de Open Hof in de loop van 2023 gebogen over de vraag hoe het straatpastoraat in de toekomst een passende bestuurlijke inbedding kan krijgen. Voor de Vereniging Open Hof was het vooral van belang dat het werk van het straatpastoraat gedragen blijft worden door een oecumenisch, interkerkelijk samenwerkingsverband. Omdat onze taakstelling minder omvangrijk is geworden, is het niet meer nodig daartoe een Vereniging met Algemene Ledenvergadering zoals nu het geval is, in stand te houden. Na rijp beraad is besloten het straatpastoraat formeel-bestuurlijk onder te brengen bij het College van Diakenen van de Protestantse Gemeente van Groningen. Er wordt vanuit dit College dan een "Stuurgroep Straatpastoraat/Open Hof" ingesteld waarin alle betrokken lidkerken c.q. kerkelijke besturen een welomschreven formele stem hebben. Deze stuurgroep wordt dan beleidsmatig verantwoordelijk voor het reilen en zeilen van het straatpastoraat. De financiële middelen worden ter beschikking gesteld door de 'partijen' die deel uitmaken van de stuurgroep. In de zomer van 2024 zal dit alles waarschijnlijk zijn beslag krijgen.

Mei 2024

Namens de Vereniging Open Hof, het bestuur

Tiemo Meijlink, voorzitter

Mieke Kortbeek, secretaris

Jaap Stellingwerff, penningmeester